

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krona, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnina z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števe 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila tedensko ni odgovorov. Cena oznanil inšeracij je za celo stran K 14, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stev. 44.

V Ptuj v nedeljo dne 30. oktobra 1910.

XI. letnik.

Današnja številka ima zopet 2 strani priloge in obsega skupaj 10 strani. Obenem prinaša 5 slik (železniški štrajk na Francoskem, srbska princa, morilec kraljice Luccheni, skandali v morilskem klostru itd.) Delujte za list, da bode priloga redna!

O dobrodelnosti prvakov.

Pred celjskim porotnim sodiščem je v zvezi F. Adrich contra Spindler kot priča zaslišani nadučitelj Slanc iz Petrovč izjavil sledeče:

„Ker za šolsko kuhinjo ed Slovencev nisem nenehno podpore dobil, sem se obrnil do Kunccev, kateri so mi radi volje dali znesek okoli 200 kron za šolsko kuhinjo. Slovenci sploh ničesar ne dajo. Ko bi Nemci na bilo, bi morali otroci po zimi samega glada umreti.“

Ta izjava je zato značilna, ker je nadučitelj Slanc sam pristaša narodno-napredne prvaške stranke in ker je kot tak najmerodajnejši strokovnjak, da sodi o dobrodelnosti prvakov. Kakor se je videlo na obrazu doktorja Kunkovca, mu ta izjava nikakor ni bila prijetna. Slovensko narodnjaštvo sega torej le do denarice!

Politični pregled.

Na Čoškem so se Nemci in Čehi v nekaterih vprašanjih sporazumeli, tako da je pričakovati, da nastane v prid gospodarskemu delu mir.

V kranjskem deželnom zboru so veleposestniki zapustili dvorano, ker hočejo klerikalci z nasiljem vse drugače misloče zatreti. Klerikalci so ravno povsod brezobzirni sebičniki in nasilneži.

Goriški deželni zbor stoji pred razpustom. Krivi so slovenski klerikalci, ki hočejo i tukaj z nasiljem vladati.

Škof in frančiškani. Nadškof Stadler, katerega slovenski listi vedno hvalijo, prišel je po zadnjih volitvah v hudo nasprotstvo s frančiškani, ki imajo drugačne politične nazore kakor on. Polagoma se bodejo gotovi duhovniki iz političnih ozirov pobijati pričeli. Kristus je vendar rekel: Moje kraljestvo ni od tega sveta.

V Siamu je umrl kralj Chulalongkorn, ki se je tekom 42 letnega vladanja izkazal kot eden najmodernejših vladarjev v Aziji. Njegov naslednik je sin Maha Vajirabudh, ki se je v Angliji izobražil.

Dopisi.

Iz Ptujске gore. Dne 23. oktobra t. l. je imel občinski odbor sejo; na dnevnem redu je bil proračun za leto 1911. Kakor že v zadnji številki „Štajerca“ označeno, je proračun za leto 1911 „političen“, ne pa gospodarsko sestavljen. To se je pri tej seji jasno pokazalo. Odborniki Werdenik, Horvat, Sluga in Augustin so izjavili, da je proračun za leto 1911 pomanjkljiv, ker se premali izdatki v proračun postavljajo; n. pr. prispevek k majšperski šoli je popolnoma izpuščen; nadalje ubožna blagajna ima tudi večji pomanjkljaj; ako se pomisli, da je za njo vpisal dohodke 500 K, je težko verjetno, da bi gor-

ski občani na kaznih toliko denarja skupaj spravili, ako ravno Jurček celo krivične oradbe dela, da bi s tem ubožno blagajno polnil; za ceste ima 500 K v proračunu; ali pomisliti se mora da bo samo Suškoča cesta vzela 300 K za šodranje, akoravno okrajni zastop polovico prispeva. Za ceste Slape, Bolečka vas Piske Gora, Seleso opravila in šodranja potrebna; ako se za silo popravi, ni dosti 600 K. Doklički most prosi za nove podnice malo računano 150 K. — Skupaj 1.050 K. Ali mislijo narodnjaki, da bodejo drugi davkoplačevalci z roboto si ceste popravljali, ko si oni ceste na občinski račun popravljajo? Neumna pa je trditve Klemenčiča, ako pravi da „štajercijanski“ odborniki zahtevajo večje doklade zaradi tega, ker želijo da bi v odbor špili; ti morajo zahtevati pošteno proračun iz razlogov, da bi se k že narejenemu dolgu po 40.000 K ne bi novi dolgovi delali, ker bi s tem morali zanesraj večje %, obresti plačati. Odbornik Werdenik je zahteval, da se ima k proračunu tudi inventura položiti; narodnjak in učitelj Klemenčič je pa rekel: zakaj bi se inventura predložila, ker v njo ne spada drugo, ko šajterge! Ta izjava kaže, da misli da so vsi odborniki njegovi norci, ali to je on sam, če verjame, da bi to resnica bila. Topolovec pa je trdil, da sploh občina nima nobenega orodja in ne more inventure napraviti; to dejstvo pa kaže, da Kupčič ni imel od občine posojenih krampov pri regulaciji, ampak da so tedaj vso orodje menda narodnjaki pokradli, kakor so to pri sebi naredili, ko so Matiji Augustin „Štajerca“ iz žepa vzeli? „Oče“ in voitlev teh narodnjakov pa je učitelj Klemenčič. Dober tek, gospodine! Da pa vsi odborniki niso tako zabiti, kakor si to Klemenčič predstavlja, povemo da ima v inventuru priti vso predloženo in dolgov občine. Med 18 občinskimi odborniki jih komaj 6 ve, koliko občina dolguje; iz tega sledi da, Jurček ostali odborniki vse potrdijo, kar on želi, in da si še želi, da bi gospodaril kakor turški paša. Ako je temu tako, zakaj neki se volijo občinski odborniki? Trditve nekaterih zaslepljenih odbornikov, da mora gotovo želja biti, da se %, kak najbolj znižajo, označi dejstvo, ko je Werdenik predlagal, da naj vzamejo narodnjaki poročstvo za primanjklaj, kateri bo valed proračuna prišel, da ga iz svojega poravnajo; na to so bili narodnjaki popolnoma gluhi. Ja, ja, proračun je res „političen“, da bi z njim davkoplačevalcem posek v oči vrgli pri občinski volitvi, češ „glejte kako znamo mi gospodariti“. Iz goraj omenjenih virov zahtevamo, da se k proračunu predložijo inventura in trški računi; brez teh najbolj važnih stvari se ne sme od oblasti potrditi proračun. Delajte kakor po dnevni in se ne skrivajte v temo narodnjaštva. Pri tako velikih nalogah je gotovo naša dolžnost, da zahtevamo javnost računov in kontrolo občinskega gospodarstva. Naj še bo označeno, da Jurček ni hotel odbornikom pri seji protesta proti proračunu prebrati, baje zato ne, ker je nemški; žalostno za občinskega predstojnika, če si ne upa nemški na glas brati, proti občanom se pa računi kot najbolj brihtnega „Bürgermeistera“!...

Iz Stoperc. Naš dobro poznani župnik Ke-

ček je imel za eno celo leto „urlaub“. Od svojega „urlauba“ pa jo je večkrat pripihal v Stoperc, se grozit cerkveno-konkurenčnemu odboru, ako mu slepo vsega ne dovolijo, gre v bolnišnico in Stopercani boste brez sv. maše... Nihče ne bi mogel verjeti, da imamo v Stopercih zdravnike, kateri Kečeka takoj ozdravijo s tem, da mu vse slepo dovolijo, kar si Keček le zmisli. Med te zdravnike spadajo: Anton Kores v Crmošiji, Franc Korže in Juri Korže, oba v Stopercih, kateri so udje cerkveno-konkurenčnega odbora; četrti v tej zdravniški družbi se je dolgo obotavljal Kečeka zdraviti, zatoraj ga ne omenim. Omenjeni udje so Kečeka takoj dobro ozdravili, da je prej prišel nazaj na faro, preden je njegov „urlaub“ potekel. Pri popravljanju cerkve razven žagraga je Keček sam „polir“, pa še kakšen, da se Bogu usmili, kar pusti dva dni zidati, to morajo takoj podreti in zopet v drugi „furem“ zidati. Mi farani gotovo nismo nasproti, ako se cerkev popravlja, kar je potrebno; pa da se dela kakor označeno, to vendar ne gre, ker je naša fara premala in celo uboga valed slabe letine; zatoraj nismo voljni, da bi Keček svoje norije uganzal na naš račun. — Kje je oblast, kje cerkveni patron, da Kečeku na prste pogledata?!

Teharje. S kakimi bedastimi sredstvi so se hoteli prvaški hujelači po porazu pri volitvah v Teharjih maščevati nad naprednimi volilci zlasti obrtniki, kažejo sledeči slučaj: Strastni prvaški agitator, gostilničar in ekonom Ivan Cajhen je takoj po volitvah vsem naprednim volilcem odpovedal, da jim neče prodajati mleka. No, gospodine Cajhen, ne mislite, da ste nam s tem kaj hudega storili. Pomislite le, da imajo tudi napredni kmetje krave in mleko in da nismo v tej stvari in tudi v nobeni drugi od Vas odvisni. Radovedni smo le, komu v Celju, kamor mleko nosite, prodajate. Nemški groši vam le dišijo, kaj ne? Razni drugi prvaški so takoj po volitvah poslali k raznim naprednim obrtnikom svoje uslužbenke po račune, da jih poravnajo. No, naprednim obrtnikom je bilo to po volji, saj so zelo hitro prišli do denarja, na katerega so dolgo čakali. Ali to ni neumno in bedasto sredstvo maščevanja?

Dol pri Hrastniku. Zdaj ima nemški „Schulverein“ že eno hišo v naši občini. Morda dobimo polagoma tudi pri nas prepotrebno nemško šolo. To bi bilo za nas, da bi se Genus tudi nemško nancil. Tudi krčmar Bantan se baje že šteje k Nemci in je celi „sportman“ ratal. Lovce je ta veliki in če mu pes dobro ne goni, ga precej ustreliti ter na Berniško gmajno pokoplje. Baje tudi že prakticira na Dolu pri fotografu, da bi tudi to rad znal... St. J.

Dol pri Hrastniku. Ljubi „Štajerc“! Zopet ti moram nekaj naznaniti, kaj se vse tukaj godi. Onikrat je dobil Jos. Bantan, krčmar in pruhar na Bernici, par sodov vina. Ponesrečilo se mu je, da je voz z vinom po poti zdrnil in sodi so se zvrnili v potok. Seveda se je vse razbilo in vino je šlo po potoku. Bantan ima več kot 400 K škode. Ako bi Bantan hotel občino tožiti, bi morala škodo povrniti. Zakaj ni zavarovan tako nevarni kraj z močno ograjo? Oni debeli gospod, kateri je, dragi „Štajerc“, že več-

Pri hladnejšem vremenu se priporoča Strasschill'ova grenčica iz zelenjave vzeti. Ista segreje prijetno truplo in prepreči prehlajenje

krat grozilo, da ti bo že pokazal, ima z rantami zavarovano svoje posestvo, da kure ne pridejo notri, baje z občinskim lesom. Tako se ravna v naši občini, kjer gospoda Podmenik in Genus komando peljata! Zakaj se pusti voliti ta trgovec Majcen za župana, ko ne sme nobene besede ziniti? Ako se, ta debeli* oglasi, Majcen kar v hlače zapravi. Takšni človek paše za mežnarja k sv. Kunigundi, ne pa za župana. Glejte, kaj se vse v tej občini godi! Gospod Wouk, trgovec v Hrastniku, bi rad eno majhno hišico postavil. Občina (Podmenik!) pa zahteva, da se mora g. Wouk 3 metre od pota odmakniti; pot je za vsak paruš dosti široka in se malokdo po tej poti vozi. Od glavarstva pa je prišlo, da se mora umakniti le 1 meter od poti in da potem lahko hišico zida. Seveda je začel g. Wouk koptati in opeko pripravljati. Nakrat se čuje, da so ti ljudje zopet rekrutirali in govorijo, da bode opeka preje, "segnila", predno pride dovoljenje. Vidite, tako dela naša občina! To je zabava človeku, ki je že jako veliko za našo občino storil (zaradi ceste, zaradi lepega sadja, lepote našega kraja ima jako velike zasluge)! Ja, kakor se je v ljubljani zgodilo, da se je (čeprav malo prepozno) župana spodilo, tako bode treba tudi v nekaterih malih občinah pričeti. Drugače bodejo i tem ljudem rogovi zrasti. Vprašamo, zakaj se ni umaknil Dolinšek, ko je klet zidal, niti za eno colo? Zakaj se ni umaknil debeli Podmenik? Ta hiša stoji samo 1 meter od občinske ceste. Zakaj se ni umaknil Peter Šentjurič, ki stavi štal pri občinski cesti; pri tej hiši bi imela največ "Gewerkschaft" govoriti, pa nima nič zoper zidanje g. Wouka. Ta ima gozda morda svojih 50 johov, ta bi morda nicala pot danes ali pa jutri. Drugi kočarji pa lahko vse v kožo znesajo, kar imajo na onem kraju poti. Na svidenje, ta debeli!

Trbovlje. Ti, dragi "Štajerc", si že mnogo-krat kaj resničnega o našem prejšnjem županu Rošu znil. On se niti ne podstopi, da bi tebi odgovoril. Naznanim ti, kaj je ta človek vse storil, preden je šel. Iz Trbovlja je bila ena občinska cesta za farno do Hrastnika. Nobeden jo ni popravil in je bila vendar taka, da bi prišel vsak z vozom skozi. Pred 25 leti je morala železnica en "gleis" napraviti in se je morala cesta prestaviti. Gospod Loger je rekel: Mi nimamo nič zoper to; samo cesta mora biti kakor do zdaj! Danes se je ravno tako godilo. Cesto so prestavili in Roš se ni brigal, kaj delajo; cesto so vzeli in napravili pot za peš-bojo; z vozom ne pride več naprej. Vidite, tako se je delalo pod Roševo komando! Pomislite, taka industrija med Hrastnikom in Trbovljam, in no-

bene ceste! Mi te vprašamo, Roš, da nam daš odgovor, kaj si storil? Ali si morda tako neumen ali tako nevošljiv ali tako "politiš"? Že tvoj stari bi imel cesto napraviti proti Klemkasi pred 60 leti nad železnico, a je bil zoper to in se tudi ni napravila. Ti si tudi tak; ako bi imel kakšnih 50 smrek blizu tiste ceste, smo prepričani, da bi že davno predlagal, da mora občina cesto napraviti. Mi hočemo cesto, kakor je bili poprej, drugače govorili bomo nadalje. — Torej Rošev Mihče bo moral iti in ako Šentjurič ne bode drugačen, prijeli ga bomo tudi v roke. Naših otrok pretepati ne pustimo. Svetujemo, da se pošlje Mihčeta v Rečico, tam kjer je Genus "študiral" na boljše čase. Ako bi ne bilo župnika Fischer, bi ne bil nikoli Genus v Dolu. Tistemu župniku bomo na večne čase hvale dolžni.

Trbovlje. Občinske volitve se vršijo v kratkem in mislimo, da se bodejo brez vsega prepira in nemira končale. Seveda zastopa tudi industrija svoje pravice; industrija ne politikuje. Mi smo prepričani, da bodejo pri volitvah vsi pametni davkoplačevalci z industrijo šli, kajti od nje živimo vsi, naj bo gruntar, krojač, mesar, oštr, pek, rudar ali kaj drugega. Hujskači narodnjaški pa naj bodejo prepričani, da v naši dolini zanje ni prostora. "Narodno" je gospodaril Roš in njegovega gospodarstva se je pač vse naveličalo!

Iz Vurmberga pri Ptuj. Neka oseba se tem potom gospodu županu Jos. Ornič prav priarčno za prostovoljno in brezplačno postrežbo in prenočišče v hudi zadregi zahvaljuje. Hvala in dolgo življenje g. Orniču!

Središče. Joža: Pa si že ti čuu, kaj je naš narodni nadučitelj Tona kolero mejo? — Droš: Ne sem še togo čuu, pa mi ti pove, kak je bilo. — Joža: To znaš, kaj naš Tona rad na južino povabi nekake študente? — Droš: Ja, to znam, pa tista njegova tašča rada južine priprova, tudi tak kak Tona, samo za lakše fein kaplane! — Joža: to še ti naj pri-povem, kaj je naš kaplan ustanovijo nekdo društvo za puce pa za dečke. Te so znam tudi kaplana povabili to, da je tista Pepa po nekša ta prva. — Droš: Ne je Pepa prva, tista Mica pod cintorom je prva, znaš ki vsigdar tak gleda v cirkvi za mečnarom. Pepa je samo v odbori, pa nekše druge puce še so, ki pa so vse drugo, kak pa da bi jim reko kaj so nedužne, tiste tam v Obrži celo. — Joža: Eh, naj bo, kak oče, jaz bom ti rojši povedo dale od tote kolere. Naš Tona ti je povobjo v gorice študente, pa nekše gospe al gospodčne še so bile. Po poti v gorice pa so si tota gospoda nabrali glo-

baje. V goricah pa so si je sprazili, te pa je že ena giftna zmes bila, te pa je črez en čoa šlo gor pa dol. Za gospe še je že bilo dobro, a gospodi pa so mogli skoz hlače v rokav držati. To ti je bilo stroba pa kričaja, da so mialili kaj kolera mojo, vmrjo pa je nihče ne, te pa so znali kaj je ne kolera. — Joža: Ha, ha, te so se ednok tota naša pametna gospoda itak norih gob najela! — Toti pogovor sem čuu, ovi den na cesti, pa sem se tak smejo, kak sem koma duma od smeha dojšo. Vse akup lepo pozdravi Jakob Kajtebriga.

Severna Amerika. (Milwaukee Wis.). Cenjeni gospod Linhart! Janeza še pač "Štajerc" vedno pika v oči. Ako ga zagleda, mu hoče kar sapa zapreti. Zatoraj je sklenil, da odide spet v domovino, k Veliki nedelji, ker tam baje nihče ni naročen na "Štajerca" (?). In tam, "de on biznis tira". Ne vem sicer, kakšen biznis, ali de kühäče na Ptuj nosa, ali de lük voza, ali de pa po božjih potih hoda, in de možnare nabija pa strela. In res, on tudi je za biznis tirati, kajti on Vam je študiran mož. Absolviral je dva razreda ljudske šole pri Veliki Nedelji, govori popolnoma slovenski, (bolj po domače "ale"), razume kranjski, sliši pa, kako drugi govore nemški, angleški in druge jezike. Toraj vidite, da za biznis tirati on je. Na lük in na kühäče de si vzeja "patent" in svojo suho robo de oda-ja samo Slovincem. Toraj gorje Vam, "gospod urednik in vsem naročnikom "Štajerca", ako Janez svoj namen izvrši, potem nede Ptuj doba več lüka in ne kühäč... Janez! svetujem Ti, pusti "Štajerca" v miru in tudi druge ljudi in vedi, kdor veter seje, žanje vihar. Na svidenje!

Kolektor.

Schicht Stearin-sveče LEDA

najfinca vseh mark! Apartn, elegantni zavoj!

Ne tečejo!

Ne kadijo!

Ne dišajo!

Ne delajo saj!

Gerije s svetlim, mirtim plamenom

672

„Narodna stranka“ pred po-rotniki.

(Izvirni dopis).

Celje, dn 24. oktobra.

„Narodna stranka“, ki jo je urednili par prvakiš dohtarjev s pomočjo nekaterih časn-karskih začetnikov, propada na celi črti. Ali z neverjetno lažnivostjo se skuša ta stranka na površju obdržati. Laž in podlo obrekovanje ji je edino sredstvo v politični borbi. To je dokazala tudi zadnja tiskovna pravda pred celjskimi po-rotniki. Da pokažemo vso zanikernost te „na-rodne“ celjske klike in vso njeno lažnivost, po-ročati hočemo obširneje o tej razpravi. Evo po-ročilo:

Vsled obtožbe zasebnega obtožitelja g. Fr. Fridrih, veleposestnika v Mirasnu pri Petrovčah, občinskega odbornika in načelnika kraj-nih šolskih svetov v Petrovčah in Libojah, se je vršila dne 24. t. m. glavna razprava proti Ve-koslavu Spindler, odgovornemu uredniku časopisov „Narodni dnevnik“ in „Narodni list“ radi pregreška zoper varnost časti po § 488. k. z. storjenega s tem, da je dal natianiti in objaviti v „Nar. dnevniku“ in „Nar. listu“ razne zlagane in obrekovalne notice proti tožitelju.

S tem je Vekoslav Spindler zasebnega ob-tožitelja, kakor pravi obtožnica, z naznanjenjem izmišljenih in napak zavutih dejstev po krivem obdolžil gotovih nečastnih dejanj, katerega zamo-rejo v javnem mnenju zaničljivega storiti in po-nižati.

Razlogi se navajajo v obtožnici sledeči:

Meseca marca t. l. vršile so se v občini Petrovč volitve občinskega odbora. V volilnem boju stali sta si nasproti dve stranki: kleri-kalna, ki je do tedaj gospodarila v obč. zastopu in skušala ostati na krmilu, je postavila za kan-didata tudi Fr. E. Fridriha, moža, ki je že dol-go vrsto let bil odbornik petrovške občine in ki ima v občini velik ugled in vpliv in vživa splošno spoštovanje pri občanah. Radi tega je

Železničarski štrajk na Francoskem.

Poročali smo, da so železničarji na Francoskem napravili generalni štrajk, v katerem so pa popolnoma podlegli. Naša slika kaže zgoraj ranirni kolodvor severne železnice, ki ga strajko-joči ne napravili škode. Spodaj vidimo istotako odhod brzovlaka pod vojaško asistenco.

Glavna zaloga:

Zahtevajte povsod
„Štajerčeve“,
užigalice.

Brata Slawisch

v Ptuj.